

Hoe anderen het zien

De kinderen leren hoe verschillend de afbeeldingen kunnen zijn

Vrouwen en mannen

onderwerp

wat een 'portret'

techniek

verzamelen van
portretten van
mensen, leren
ordenen,
leergesprek over
standpunten en
bedoeling

Toelichting

Wanneer we de afbeeldingen uit tijdschriften, van foto's en schilderijen moesten groeperen, was de stapel met het onderwerp 'mens' verreweg de allergrootste. De mens boeit ons het meest. Zonder de hulp, zonder de beïnvloeding van de talloze afbeeldingen van de mens zouden wij anders op elkaar reageren. Door de leerlingen een beetje wegwijs te maken in de afbeeldingen van mensen, kunnen wij meehelpen om goede relaties met elkaar op te bouwen. Nu ligt een indeling van mensen in gekke en leuke, jonge of oude, moderne of ouderwetse mensen voor de hand, maar dit is toch niet het doel van deze les. Wat dan wel? Op de eerste plaats het feit dat afbeeldingen van mensen door mensen zijn gemaakt! Deze makers (schilders, fotografen) hebben daarin aangegeven hoe zij de medemens bekeken hebben, beschouwd hebben. Een hofschilder maakte van de hovelingen verheven persoonlijkheden. Een fotograaf van pasfoto's geeft de mensen een vluchtig uiterlijk. Een beeldhouwer maakt andere figuurstudies dan een modeontwerper. Tekeningen en schilderijen geven de mens weer in zijn honderdvoudige verscheidenheid. De huidige fotografie geeft de mens weer in zijn oneindige, onnoembare genuanceerdheid.

Begeleiding

In de eerste plaats moeten we enkele weken van tevoren afbeeldingen van mensen gaan verzamelen, platen en prenten van allerlei aard; uit tijdschriften, folders, foto's van thuis, stripfiguren, karikaturen en misschien wel geschilderde mensfiguren of reproducties van schilderijen. De les begint met het bekijken van de (enorme) verzameling afbeeldingen. Dat kan eventjes duren. Nu gaan de kinderen of groepjes deze afbeeldingen groeperen: gekleurde of niet-gekleurde afbeeldingen. Dat is natuurlijk wel wat anders dan gekleurde of niet-gekleurde mensen! Hierna bekijken we het verschil tussen getekende (geschilderde) mensfiguren en gefotografeerde beelden; of zomaar mensen ten opzichte van bijzondere mensen. Het eigenlijke doel wordt langzamerhand duidelijker: van welk standpunt uit is de mens bekeken? Van boven, vanuit een lage positie, op gelijke ooghoogte? Waar kun je dat aan zien? Maar ook: zijn de mensen bekeken met een speciale bedoeling? Bijvoorbeeld om medelijden op te wekken, om andere mensen tot voorbeeld te zijn (bij de modefoto's is dat heel duidelijk), om te lachen of zijn er ook afbeeldingen van mensen om ze alleen maar te bekijken? Wanneer de beschouwingsles – liefst in de vorm van een klasgesprek en leergesprek – klaar is krijgt elke leerling één afbeelding en maakt daarbij een aantal opmerkingen. Hierbij moet de leerling uitgaan van de positie van de maker van deze afbeelding en dus niet van de afgebeelde persoon! Zo gaan de kinderen zich voorstellen dat zij de fotograaf of schilder zijn geweest. Met welke bedoeling is de afbeelding gemaakt? Waarom deze persoon?

Andere opdrachten

De kinderen bedenken een aantal posities (standen) voor een model. Andere kinderen raden welke bedoeling er achter steekt. Bepaalde posities uit tijdschriften kunnen in het echt worden uitgevoerd.